SENTENTIÆ
PUERILES
PRO
PRIMIS LATINÆ

Linguæ tyronibus, ex diversis Scriptoribus collectæ.

Per

LEONARDUM CULMAN.

His accesserunt pleræque veterum Theologorum sententiæ de vera Religione.



LONDINI,
Excudebat *J. R.* pro Societate Stationariorum. 1693.



Viro bono & Erudito

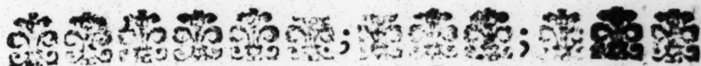
CHUNRADO KOLERO

Civi Graylsheimensi,

LEON. CULMAN S. P. D.

Libellum hunc Sententiarum qualemcunque, puerilem sane, ante aliquot annos in puerorum usum, ex bonis autoribus undique collectum, atque jam denuo in filiorum tuorum gratiam in hunc ordinem classicum redactum, tibi dedicari volui, Chunrade *optime, quo constans animi mei erga te propensi & amantis signum semper haberes, memoremque me tui, atq; beneficiorum in me collatorum diceres. Sic enim amorem amore, beneficium beneficio, pro ingenii mei atque rerum tenuitate satis pensatum puto. Quamvis dices, hoc officium veriùs in filios tuos collocatum esse, quorum studiis consulere possim : verum scivi te hoc munere præcipuè literario apprimè delectari ; quia non solum literatus es, verum etiam summopere curas, ut & bonis literis atque moribus filioli tui recto formentur, quo Reipublicæ Christianæ olim prodesse queant. Proinde tu, loco filiorum tuorum, laborem hunc meum avido & bono animo accipe, & amantem redama.*

Bene vale.



SAPIENTUM
SENTENTIÆ
pro primis Latinæ linguæ tyronibus collectæ.

Sententiæ duarum Dictionum.

AMicis opitulare.
Alienis abstine.
Arcanum cela.
Affabilis esto.
Amicos probato.
Audacia periculosa.
Amicis utere.
Bonis utere.
Blandus esto.
Bonis benefacito.
Benedic omnibus.
Cognosce teipsum.
Cognatos cole.
Concordiam sectare.
Calumniam oderis.
Consule inculpatè.
Dolum time.
Datum serva.
Depositum redde.
Deserto neminem.
Delecta amicos.
Diligentiam adhibe.
Existimationem retine.
Ebrietas dementat.
Ebrietatem fuge.
Exerce probitatem.
Æquum judica.
Familiam cura.
Fac justa.
Filios erudi.
Fuge turpia.
Inimicitias fuge.
Iracundiam tempera.
Inimicitias dissolve.
Justè judicato.
Justitiam colito.
Jusjurandum serva.
Libenter disce.

Ludos ſuge.
Legibus pare.
Laudato honeſta.
Linguam tempera.
Libros evolve.
Liberos inſtitue.
Litem oderis.
Mortalia cogita.
Magiſtratum metue.
Mundus eſto.
Majori cede.
Minori parce.
Magiſtrum metue.
Multitudini place.
Mendacium oderis.
Meretricem fuge.
Neminem irritato.
Neminem irriſeris.
Ne jurato.
Neminem vitupera.
Nemini adverſeris.
Nihil diuturnum.
Omnibus placeto.
Oculis moderare.
Otioſus nè ſis.
Otium fuge.
Omnia mutantur.
Pacem dilige.
Pietatem ſectare.

Probrum fugito.
Principem honora.
Periculoſa temeritas.
Principi obedito.
Pudorem ſerva.
Propria cuſtodi.
Prudentiam exerce.
Reſpice futurum.
Reverere parentes.
Religionem cole.
Regem honora.
Riſum moderare.
Rectum quære.
Rationi obtempera.
Rumores fugito.
Sapientibus utere.
Sobrius eſto.
Saluta libenter.
Seniorem venerare.
Suſpicionem abjicito.
Temperantiam ex-(erce
Tempori pare.
Tecum habita.
Veritati adhæreto.
Utere virtute.
Violentiam oderis.
Voluptatem tempera.
Verecundè reſponde.
Verecundiam ſerva.

S

Sententiæ trium Dictionum.

AMor vincit omnia. Amor ſui cæcus.
Arma neſciunt leges.
Audentes fortuna juvat.
Aſſiduitas duriſſima vincit.
Avarus ſemper eget. Avaritià nihil miſerius.
Auro nihil inexpugnabile. Ars vincit naturam.
Aliena concupiſcere noli. A vitiis abſtineto.
Amicos pecuniæ faciunt.
Avaritia vitiorum caput.
Alii aliis præſtant. Aſſuefactio efficaciſſima eſt
Belli exitus incertus.
*B*eneficii accepti memento.
Belli fortuna anceps. Bellum gerendum conſi-
Brevis hominum vita. Bis pueri ſenes. lio.
Cultus res ſacra.
Cor hominum indomabile.
Cor hominis pravum.
Crimina multa diſſimulanda.
Comparatio omnis odioſa. Cuique ſua dos,
Comitas amicos parit.
Comitate vincendi moroſi.
Conſcientia mille teſtes.
Cibus immodicus noxius.
Conſilio inimica iracundia.
Cupiditas eſt inexplebilis.
Cupiditas pecuniæ fugienda.

Calamitas nemini exprobranda.
Convitiis non reſpondendum.
Deſidia generat oblivionem.
Dies affert multa.
Difficile aſſueta relinquere.
Divitiæ faſtum pariunt.
Dies ægritudinem adimit.
Deſperandum de nemine.
Dona multum poſſunt.
Delinquentes ſunt corrigendi.
Divitiæ victorum miniſtræ.
Difficillimum vincere naturam.
Diſcordiâ dilabuntur regna.
Difficilia quæ honeſta.
Divitis incauta oratio.
Diviſio rem attenuat.
Dubium quodcunque probato.
Dubius rerum eventus.
Dives omnis inexplebilis.
Doloris medicus tempus.
Exercitatio optimus magiſter.
Exercitatio poteſt omnia.
Æquales æqualia delectant.
Exilium multos honeſtat.
Experimento nihil certius.
Ætate prudentiores reddimur.
Ebrietatis comes oblivio.
Flagitiorum turpis exitus.

Felicium multi cognati.
Felicitas incitat inimicitias.
Fames optimus coquus.
Fortuna reddit insolentes.
Felicitatis comes invidia.
Ferocitas lenitate sedatur.
Factum stultus agnoscit.
Fœminæ sunt inconstantes.
Furori cedendum est.
Fuge nimis alta.
Finem vitæ specta.
Forma perit vino.
Fortes fortuna adjuvat.
Fama nihil miserius.
Firmum in vita nihil.
Fugax est ætas.
Futili nihil credendum.
Finis miseriæ mors.
Gaudium dolori junctum.
Gratia gratiam parit.
Gloriæ fundamentum labor.
Honos alit artes.
Hominum mentes variæ.
Honores præbet pecunia.
Humani casus ancipites.
Humanarum rerum vicissitudo.
Infelix litium exitus.
Incertus rerum exitus.
Ira tormentum sui ipsius.

Jucundi acti labores. In vino veritas.
Iram compeſcere arduum.
Jactantiæ comes invidia.
Ingenia hominum varia.
Inconſulti facile ruunt.
Incommodum hilaritate condiendum.
Ingens telum neceſſitas.
Induſtriam adjuvat Deus.
Infida ſemper ſocietas.
Inconſtantia faſtidit amicos.
Incognitum non amatur.
Inexplebilis eſt mendicitas.
Injuria beneficio vincitur.
Jucunda rerum viciſſitudo.
Ignorans omnis inſtabilis.
Infelicitas nemini objicienda.
Injurias tolerare difficile.
Laus excitat ingenium. Lis parit litem.
Labore omnia florent. Lingua multos perdidit.
Labores gloriæ fundamentum.
Linguam digito compeſce.
Labor eſt theſaurus hominis.
Laus merces virtutis. Libertate nihil dulcius.
Malus ſimilem quærit.
Malè partum dilabitur. Multa docet fames.
Malum patientiâ tollitur. Mens præſaga futuri.
Mulierem ornat ſilentium.
Miſerrimum fame mori.
Mortalibus nihil tutum.

Munera capiunt homines.
Mutua defensio tutissima.
Musicam docet amor. Mors omnia sternit.
Mors est inevitabilis. Mala senium accelerant.
Mulieris dos pudicitia.
Memoria thesaurus artium.
Maledictis non respondendum.
Natura paucis contenta.
Nemo sibi nascitur. Nihil temerè credideris.
Nil mentiri debes. Necessitas caret lege.
Ne tua jactato. Nè aliena despicito.
Ne cui obtrectato.
Necessitati nihil repugnat.
Necessitas frangit ferrum.
Nimia parsimonia vitanda. Nox pudore vacat.
Nè quid nimis. Nihil assuetudine majus.
Nusquam tuta fides.
Nihil inexpertum affirmes.
Naturæ frustrà repugnatur.
Nihil fugacius tempore.
Obsequium amicos parit.
Occasio facit furem.
Opulentia tollit amicos.
Omnium principium grave.
Occasio non negligenda.
Opes celeriter dilabuntur.
Odium obsequio lenitur.
Omnia fert ætas. Opes arte parantur.
Otium ingenii rubigo.

Pauper-

Paupertas excitat artes.
Præceptori discipulus obediat.
Pecuniæ obediunt omnia.
Præceps consilium inauspicatum.
Paupertas amicis nos spoliat.
Paria sunt conservanda.
Pudor mendico inutilis.
Plurium calculus vincit.
Patriâ nihil dulcius.
Procrastinatio est odiosa.
Principium dimidium totius.

Quæ nocent, docent.
Quævis terra patria.

Risus nimius cavendus.

Similia similibus favent.
Simile simili gaudet. Servitus omnis misera.
Soli fortunati amantur.
Somnus mortis imago. Spes servat afflictos.
Studium humanos reddit.
Suum cuique pulchrum.
Sequitur ver hyemem. Stultus stulta loquitur.
Studia mentem indicant. Sors omnia versat.
Silentium ubicunque tutum.
Superbi difficilè corriguntur.
Solus sapiens cives. Spes alit exules.
Sibi quisque placet. Satietas ferocitatem parit.
Semper feræ inertibus.
Sermo medetur tristitiæ. Silentio nihil utilius.

Tempus edax rerum. Tempus breve est.

Tem-

Tempus celerrimè aufugit.
Tempore omnia peraguntur.
Tempus omnia revelat.
Tempore omnia peraguntur.
Tempore nihil velocius. Tempore fiunt omnia.
Tempus dolorem lenit. (mus.
Venter caret auribus. Vetita magis appeti-
Veritatis simplex oratio.
Vulgi judicium stultum. Virtus laudata crescit.
Usu omnia consumuntur. Varia dona hominum.

Sententiæ quatuor Dictionum.

Aliam ætatem alia decent.
Aliis aliud vitii est.
Amicis utendum cum modestia.
Assidua exercitatio omnia potest.
Ab hominibus blandientibus cavendum.
Amicos inter adversa cognoscimus.
Amici boni rari sunt.
Amicitia vetus rarò aboletur.
Amanti nihil est difficile.
Ambitio in Republica pestilentissima.
Amicitia omnibus rebus anteponenda.
Annus fructificat non tellus.
Animus cujusque sermone revelatur.
Ante annos prudentia nulla.
Arcus nimis intensus rumpitur.
Assueta mala non offendunt.
Amor non est sanabilis.

Adversa sæpe excitant ingenium
Auro Placatur rex avarus.
Avari cupiditas nunquam expletur.
Audere non est sapientis.
Amico fido nihil pretiosius.
Adest unicuique rei modus.
Ad ponentes liberè rari sunt.
Ampla satìs forma pudicitia.
Amicitia nullum pondus recusat.
Amorem oculi potissimum conciliant.
Avari non possunt satiari.
Avaritia nullum vitium tetrius.
Aranearum telis similes leges.
Beneficium semper beneficium provocat.
Beneficium animo donantis metiendum.
Beneficii exprobratio molesta est.
Bellum civile malum perniciosum.
Bona multa negligendo perduntur.
Bonis amicis parcius utendum.
Bonos viros omnia decent.
Blandis verbis homines exorantur.
Conjugium inæqualium malum est.
Canes timidi vehementius latrant.
Calliditas nimia interdum obest.
Charum est quod rarum est.
Consuetudo omnia dura lenit.
Consilium ubique plurimum valet.
Conscientia recta suavissima est.
Consuetudo quovis tyranno potentior.
Commune

Commune naufragium omnibus ſolatium.
Conſilium poſt facta inutile.
Cunctis opibus ſapientia pretioſior.
Creſcentem ſequitur cura pecuniam.
Cùm blanditur inimicus, fallit.
Cum fortunâ mutantur amici.
Degeneres animos timor arguit.
Divitiæ bonæ mentis onera.
Docti Doctorum familiaritate gaudent.
Dulce eſt meminiſſe laborum.
Dulce eſt paternum ſolum.
Deteriorum ſemper major pars.
Damnum turpi lucro præponendum.
Diverſæ terræ diverſa producunt.
Donum à dantis animo penſatur.
Divitiæ ſunt cauſæ jurgiorum.
Damnare facilè neminem debemus.
Diſſimulanda eſt ſua miſeria.
E ſquillâ non naſcitur roſa.
Egeſtatem affert manus otioſa.
Ex aſpectu naſcitur amor.
Eruditiores efficimur omnes damno.
Extrema gaudii luctus occupat.
Ebrietas abditiſſima pectoris profert.
Ex minimis initiis maxima.
Errare commune eſt mortalibus.
Enſis pueris non committendus.
Exprobratio calamitatis nemini objicienda.
Experientia eſt providentiæ magiſtra.

Ex parvis fiunt magna.
Ex otio vitia proveniunt.
Expertus pericula facilè expaveſcit.
Felicitas multos habet cognatos.
Fortuna ſimillima vento eſt.
Fallere alios malum eſt.
Futurorum nulla certa cognitio.
Fies malus malorum contubernio.
Fugiendum eſt malorum commercium.
Fratrum concordia rara eſt.
Fugienda ſunt nimis alta.
Fides etiam hoſti ſervanda.
Gravis culpa tacenda loqui.
Gloria pecuniis non emitur.
Homines ad malum proclives.
Hominis figura oratione cognoſcitur.
Humile vitæ genus tutiſſimum.
Inſipiente fortunato nihil intolerabilius.
Irati nihil rectè faciunt.
Inter fratres rara concordia.
Ignavis ſemper feriæ ſunt.
Ingratitudo vitiorum omnium caput.
In omni re opus eſt animo.
In adverſis amicus probatur.
In omni re varietas delectat.
Inter arma ſilent leges.
Impatientia res cunctas exaſperat.
Impetus cuncta malè miniſtrat.
Innumeris laboribus honos conſtat.

Ira omnium tardissimè senescit.
Ingens thesaurus, bonus amicus.
Inopinata mala graviora sunt.
Immensum gloria calcar habet.
Invidia suum torquet autorem.
Improbâ linguâ nihil perniciosius.
Innumera mala parit securitas.
Ingenium mala sæpe movent.
Ira non sedetur iracundia.
Labor est thesaurus hominibus.
Labor virtutis gloriam accipit.
Labor improbus omnia vincit.
Longior vita diuturna calamitas.
Libenter feras quod necesse est.
Minervâ invitâ nihil tentandum.
Mala herba non perit.
Mens præsaga futuri.
Multa petentibus desunt multa.
Mendacem memorem esse oportet.
Malum lucrum æquale dispendio.
Multis ictibus dejicitur quercus.
Morosi nil candide interpretantur.
Malum consilium consultori pessimum
Mortalibus nihil charius pecunia.
Mors omni ætati communis est.
Mala sunt vicina bonis.
Malo accepto stultus sapit.
Malè respondent coacta ingenia.
Mōdestia sanitati multum confert.

Miſeri felicibus invidere ſolent.
Natura nihil ſolitarium amat.
Negotioſa res eſt litigare.
Ne vulgi ſequaris errores.
Novit paucos ſecura quies.
Nihil efficacius ſimplici veritate.
Ne majora viribus ſuſcipias.
Nihil turpius ſene libidinoſo.
Nihil abſurdius divite avaro.
Nullus mortalium abſolute beatus.
Naturæ neceſſitas exiguo placatur.
Nemo læditur niſi à ſeipſo.
Nocet temeritas multum mortalibus.
Nulla amicorum melior poſſeſſio.
Nihil eſt homine calamitoſius.
Nihil dulcius amico monitore.
Nihil vulgarius quàm fallere homines.
Nimia lenitas non probatur.
Non ſemper arridet fortuna.
Opes amicos multos conciliant.
Omnia habere nemo poteſt.
Omnibus horis nemo ſapit.
Optimum alienâ inſania frui.
Omnia ſuo tempore peragenda.
Omnes res facilè mutantur.
Oculus domini ſaginat equum.
Otium multa docet vitia.
Omnium eſt dulciſſimum accipere.
Omnia bona pace conſtant.

Omnes

Omnes deteriores ſumus licentiâ.
Oratio factorum eſt ſimulachrum.
Oculi auribus ſunt fideliores.
Omne ſolum, forti patria.
Pauperum mors eſt ſine ſtrepitu.
Pauperum ſermones ſunt vani.
Præſtantiores ſunt ſenum ſententiæ.
Parva non ſunt contemnenda.
Præcocia ingenia citò deſiſtunt.
Patria ſua cuique jucundiſſima.
Publicâ concordiâ nihil utilius.
Parſimoniâ & labore creſcunt res.
Prudentis eſt multa diſſimulare.
Perturbato cordi nihil jucundum.
Perdifficile eſt bonum eſſe.
Pertinacia, elati animi comes.
Probitas magnum ingenium facit.
Peccanti non præſtandum obſequium.
Poſt mortem ceſſat invidia.
Proſperis rebus animi luxuriant.
Quot capita, tot ſenſus.
Qualis vir, talis oratio.
Qualis princeps, talis populus.
Quiſque ſuis malis blanditur.
Quid turpius arrogantis imperitiá?
Quot homines, tot ſententiæ.
Quantum habebis, tanti eris.
Qualis percontatio, talis reſponſio.
Res ſacra eſt conſultatio.

Rem peractam ſtultus intelligit.
Re præterita omnes ſapimus.
Rubor virtutis eſt color.
Raró ulla calamitas eſt ſola.
Ratio degenerat ſine exercitatione.
Soli miſeri carent invidiâ.
Sermone qualitas viri cognoſcitur.
Silentio multis reſpondetur aptiús.
Sequitur facilè tempeſtatem ſerenitas.
Sua quemque alit ars.
Senectute otiosâ nihil jucundius.
Sermo opportunus eſt optimus.
Sermo character animi eſt.
Suus rex reginæ placet.
Sera in fundo parſimonia.
Semper inops quicunque cupit.
Sua quemque ſtudia delectant.
Sine opibus nihil valemus.
Sanitate nihil in vita melius.
Sine vitiis nemo naſcitur.
Sapientia nimia non eſt ſapientia.
Suus cuique attribuendus eſt error.
Supra vires nihil tentandum.
Suo quiſque ſtudio delectatur,
Spes mentes hominum fovet.
Turpe lucrum adducit infortunium.
Tempus omnia ſecum trahit.
Trahit ſua quemque voluptas.
Tempore adverſitatis probatur amicus.

Tem-

Tempore omnia fiunt leviora.
Vinum immodicum, malorum causa.
Ventre pleno, pejor consultatio.
Vulgus amicitias utilitate probat.
Voluptates commendat rarior usus.
Ubi timor, ibi pudor. Ubi amici, ibi opes.
Ubi amor, ibi oculus. Ubi dolor, ibi digitus.
Unus vir, nullus vir.
Ut quisque est ità loquitur.
Virtute nulla possessio major.
Variæ sunt rerum vices.
Vitia celari non possunt.
Vana gloria non est petenda.

Sententiæ plurium Dictionum.

AB aliorun casu disce quid vites.
Abjiciendus pudor, quoties urget necessitas.
A cane non magno sæpe tenetur aper.
Ad otium proclives sumus omnes.
Adversa æquo animo sunt toleranda.
Adulatio maxima in amicitia pestis.
Adolescentis est majores natu revereri.
Adeò in teneris consuescère multum est.
Ad omnem disciplinam tardior est senectus.
Agentes & consentientes pari pœna puniun-(tur.
Alterius salus, alterius est exitium.
Alterius opes, alterius sunt spolia.

Alia vita, alia vivendi ratio.
Amicus verus theſaurus eſt magnus.
Amici in rebus adverſis cognoſcuntur.
Amor verus nullum novit habere modum.
Animus duris aſſuetus, minùs offenditur.
Animus cujuſque ſermone relevatur.
Ars laborat citra fortunæ opem.
Aſinus mavult ſtramina, quàm aurum.
Aurum multis ſæpe ſuaſit perperam.
Bacillum vitæ eſt egregia eruditio.
Beneficium collatum ingratos, ſolet fœnerari.
Bene pauperem eſſe, meliùs eſt quàm diteſcere malè.
Beatiſſima civitas, quæ à ſapientibus regitur.
Bonæ leges ex malis moribus procreantur.
Bonis quod benefit, haud perit.
Bonos viros nihil maledicta vulnerant.
Boni ad bonorum convivia ultra accedunt.
Canis pauperem peregrinum ſemper infeſtat.
Canis feſtinans cœcos parit catulos.
Canis antiquus catenæ aſſuefieri non poteſt.
Certiora quæ videntur, quàm quæ audiuntur.
Credendum non citò eſt, quod dicitur.
Celant ſua mala domeſtica ſapientes.
Cavendum ab eo, qui ſemel impoſuit.
Charius eſt quicquid mercede paratur.
Conſilio meliùs vincas, quàm iracundiâ.
Conſultatione, re peractâ, non opus eſt.
Conſilium petendum à conſultis & prudentibus.

Consuetudo cum bonis viris est habenda.(lis.
Corpus magìs dolore affici, quàm mentem ve-
Corrigere naturam malam difficile est.
Comite scelesto haud unquam iturus utere.
Consuetudo in rebus omnibus semper est potentissima.
Cura in omni re plurimùm valet.
Cum amico benemerito non est suscipiendum certamen.
Cui fortuna adversatur, amicos non habet.
Desipere in loco, summa sapientia est.
Dispares mores dispariа studia sequuntur.
Diffidentes facilè superantur, concordes haud facilè.
Diligitur nemo, nisi cui fortuna secunda est.
Difficile est tristi fingere mente jocum.
Dives est, qui nihil sibi deesse putat. (unt.
Divitiæ labore parantur, prodigalitate pere-
Diis, parentibus, præceptoribus non redditur æquivalens.
Difficilis res est inventu verus amicus.
Dives memineris, ut prosis pauperculis.
Doctrina vana est, rationi accesserit.
Dos non facit faustum conjugium, sed virtus.
Durum est ea relinquere, quibus diu assueve-
De suis quisque verba facit. (ris.
Dum non licet ut expeto, vivo ut queo.
Damnaveris nullum, causâ non cognitâ.
Dos est magna virtus parentum.

Dum felis dormit, saliunt mures.
Dantur nunc opes nullis nisi divitibus.
Difficilius est felicem, quàm adversam ferre fortunam.
Doctus pauper diviti indocto præponitur.
Ex parvo initio res magna oritur.
Ex vitio alterius sapiens emendat suum.
Ex aliorum erratis ipsi cautiores efficimur.
Exilium est illic homini, ubi parùm commodè (vivit.
Eximia est virtus præstare silentia rebus.
Ensis vulnerat corpus, sed animum oratio.
Errata ipsi nostra non agnoscimus.
Fortis est, falsam infamiam contemnere.
Fortis animi est, non perturbari in rebus ad- (versis.
Faciliùs quis consulit aliis, quàm sibi.
Fortunæ incommoda nihil movent sapientem.
Festinationis comites sunt error & pœnitentia.
Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit.
Facilè fustem invenerit, qui cupit cædere ca- (nem.
Facilè evolat verbum, tamen nunquam redit.
Fortuna prospera, dum blanditur, perdit.
Felicissimus, cui nihil contigerit in vita mali.
Felix, quicunque dolore alterius disces posse carere tuo.
Facilè est absentem vincere, qui non repugnat.
Frustra sapit, qui sibi non sapit.
Gallus in suo sterquilinio plurimùm potest.
Gratior est pulchro veniens è corpore virtus.
Hostem beneficiis vincere, optima ultio est.

Hu-

Humilis fortuna tutior eſt quàm excelſa.
Hæreditas famæ,quàm divitiarum,honeſtior.
Humani animi difficilis eſt conjectura.
Homo avarus,quicquid agit,properat omnia.
Habent & ſuam tranquilitatem tranquillæ aquæ. (rem.
Heri probitas familiam etiam reddit melio-
Inter ſocrum & nurum vetus eſt bellum.
Inſperata accidunt magis ſæpe, quàm quæ ſperes.
Ingenia præclara æmulis nunquam caruerunt.
Jugum qui fert volens, leve efficit.
Ipſa dies quandoque parens, quandoque noverca. (lætos.
Infelicitatem abſconde, ne inimicos reddas
Ingentes opes non parantur ſine fraude.
Ingratitudo omnia vitia in ſe complectitur.
Incommoditas ſemper comes eſt commoditatum.
In aliena vitia naturâ ſumus oculati, non in noſtra.
Iræ imperans, vitam vives validiſſimam.
Incumbere variis ubique eſt languidum.
In rebus malis opus eſt bono conſilio.
In adverſis rebus amicus cognoſcitur.
In periculoſo negotio non eſt dormitandum.
Impoſſibilia optare ſibi, delirantis eſt.
Inutilis eſt pudor, quem urget neceſſitas.
Invendibili merci oportet ultro emptorem adducere.

Indicat amicos tempus, ut aurum ignis.
Invidus alterius rebus macrescit opimis.
Lites animi tranquilitatem adimere solent.
Longior vita solet plurima incommoda afferre.
Laudatur, non qui diu, sed qui bene vixit.
Lucrum malum damnum semper affert.
Luxu corporis hebescit mentis acies.
Liberalem oportet esse, sed pro facultate.
Lucrum nisi esset, nemo malus esset.
Libentiùs oculatis, quam auritis testibus creditur.
Leve fit, quod bene fertur onus.
Laude & obsequio vincuntur homines.
Mulier mala cunctis feris est ferocior.
Matrona frugi passim non est obvia.
Mulier domus salus est, & calamitas.
Miserrimum mortis genus, fame emori.
Mores bonos colloquia prava diruunt.
Majora perdes, parva ni retinueris.
Multa eveniunt homini, quæ non vult.
Modus omnibus in rebus optimus habendus.
Multa bona multis præter spem evenerunt.
Multi invident aliis bonum, quo ipsi carent.
Mentis habitum sermonis cursus solet indicare.
Multis displicet, qui sibi nimiùm placet.
Multò præstat medicari initia, quàm finem.
Mores bonos convictus inficit improbus.
Mores amici noveris, non oderis.
Mortalia omnia mutationes multas habent.
Magnæ res discordiâ percunt, concordiâ valent.

Mendacium odit omnis ſapiens & bonus.
Multa mala affert hominibus otium.
Maxima utilitas ſcire uti paupertate.
Nihil noſtrum eſt, quod auferri poteſt.
Nulla diſcordia ubi idem eſt animus.
Nè commercium habeas cum improbis.
Non refert quàm diu vixeris, ſed quàm bene.
Nè quenquam punito, rem niſi expenderis.
Noli miſero inſultare: ſors communis eſt.
Nunquam repentè vir bonus ditatus eſt.
Nullum animal, nulla merx difficilior cognitu quàm homo.
Non vivendum ut edas, ſed edendum ut vivas.
Non ætate, ſed ingenio acquiritur ſapientia.
Non proderit tibi ingenii felicitas, niſi exercueris.
Nè curis tuum ipſius animum excrucies.
Nè moveris malum bene conditum. (rere.
Nihil turpius, quàm cum familiari bellum ge-
Nemo eſt hominum in quo non aliquid vitii ineſt. (tur.
Non eſt beneficium quod in queſtum mitti-
Non parum lucri facit, qui damnum effugit.
Nè diſce turpitudinem, néve admiſeris.
Non fœminam aurum exornat ſed boni mo-
Natura non dedit imperare fœminis. (res.
Nihil, præter quod gliſcit, novit fœmina.
Natura non ſinit præeſſe fœminam.
Nihil eſt ab omni parte beatum.
Nihil pejus mœrore in rebus mortalium.

Nullam feres pauperie molem acerbius.
Nè cuncta semper, oro, credas omnibus.
Nè studeas malefacere, confisus opibus tuis.
Nihil est tam grave, quàm paupertas.
Nè festina ditescere, nè pauper fias statim.
Naturam iniquitas morum planè inficit.
Nihil est tam grave, quin amicum feceris.
Nihil sanitate in vita præstantius. (tia.
Nemo sic diligenter aliena, ut sua, curat nego-
Nè conare, quod fieri non potest. (assiduitas.
Nihil est tam diuturnum, quod non emoliat
Nox, amor, vinum, turpia suadent.
Non ulli tacuisse nocet, nocet esse locutum.
Non est ejusdem, & multa, & opportuna dicere.
Nihil odiosius quàm quod semper idem est.
Naturæ suum jus eripere difficile est.
Neglectis urenda filix innascitur agris.
Nihil rectè faciunt ministri, nisi adest herus.
Non omnia eveniunt, quæ in animo statueris.
Omne nimium cunctis in rebus est fugiendum.
Oculis magis habenda fides, quàm auribus.
Optima cogitata sæpe pessimè cedunt. (cere.
Oportet senescentem semper aliquid addis-
Optima quæque difficiles habent exitus.
Omnes sibi meliùs esse malunt, quàm alteri.
Omnis res properando parit errorem.
Omne malum nascens facilè opprimitur.
Omnis mora quantumvis pusilla, longissima
videtur.

Oportet

Oportet id quod adeſt boni conſulere.
Optimum erit, ſi quis tempus ſpectaverit ap-
Onus, cui impar ſis, nè ſubiveris. (tum.
Omne ſupervacuum pleno de pectore manat.
Omnium rerum extremum eſt mors.
Patienter ferenda, quæ mutari non poſſunt.
Patrum mores non ſunt arguendi, ſed ferendi.
Pauci in ſecundis rebus moderati ſunt,
Peſſimus autor rerum gerendarum ira.
Patria ſua cuique jucundiſſima eſt.
Poſt factum plerumque magis ſapimus.
Proruunt cornua arietibus bene paſtis.
Peſſimi ſunt conſultores ira & cupido.
Præſtat inviſum eſſe quàm miſerabilem. (da.
Plurima ſunt cognoſcenda, ſed optima retinen-
Præceps ira, multorum malorum autor.
Pharmaca naſcenti ſunt adhibenda malo.
Pulchritudo corporis fragile bonum eſt.
Protinus apparet, quæ planta frugifera ſit.
Parva ſcintilla contempta maximum excita-
vit incendium.
Periculoſum eſt ſe aquis credere.
Præſtantiſſimarum rerum ſumma raritas eſt.
Prudentis eſt, nihil temerè agere.
Pares cum paribus facillime congregantur.
Proba merx facilè emptorem reperit. (ſunt.
Præterita reprehendi poſſunt, corrigi non poſ-
Plures vincuntur æquabilitate, quàm duritiâ.
Pulchrum eſt, modum cujuſq; ſcire temporis.
Præſtat

Præſtat mori quàm fœdam vitam vivere.
Placidis dictis dolor rectè curabitur.
Ponere modum iræ & voluptati, bonum eſt.
Præſtat egere, quàm ex ſcelere diteſcere.
Præſtat egere, quàm loqui indecentia.
Pluris eſt oculatus teſtis unus, quàm auriti decem.
Plures necat lingua, quàm gladius.
Perturbato cordi nihil eſt mundum.
Pinguis venter non gignit ſenſum tenuem.
Patriæ fumus igne alieno luculentior.
Plus audit quiſque domi, quàm foris.
Plus vident oculi, quàm oculus.
Probis ab animis facta promanant proba.
Patria eſt homini, ubicunq; feliciter agit.
Pauper eſt, non qui parùm habet, ſed qui plus cupit.
Perverſæ ſodalitates malum fructum ferunt.
Pudore amiſſo, omnis virtus ruit.
Præterita compellunt nos futurorum rationem habere.
Pulchrum eſt injurias in gratiam commutare.
Pueris nocet potare vinum.
Quod repentè tollitur, non eſt diuturnum.
Quæ cernuntur, certiora ſunt, quàm quæ audiuntur.
Quod quiſque vehementer amat, ejus non poteſt obliviſci.
Quod aliis vitio vertas, ne ſe nè feceris.

Quic-

Quicquid præter ſpem evenit, id deputato eſſe in lucro.

Qui fugitant labores, optant dies feſtos.

Quicunque recuſat laborem, non fert fructum.

Quid de quoq; viro & cui dicas, ſæpe caveto.

Quod multi faciunt, non continuò bonum eſt.

Quod uni bonum, alteri malum videtur.

Quod non eſt aſſuetum, laborem recuſat.

Qui nimiùm properat, ſeriùs abſolvit.

Qui neſcit diſſimulare, neſcit imperare.(optet.

Quod ſatis eſt cui contingit, nihil amplius

Qui ſe peccare neſcit, corrigi non vult.

Quàm multa mala hominibus affert otium?

Quod naturâ eſt inſitum, nullo corriges nego-

Quiſque advigilat ad id quod expetit. (tio.

Qui beneficium collocat in ingratum, perdit operam.

Quicquid nativum eſt, id haud facilè mutatur.

Qui ſimul duplex captat commodum, utroque fruſtretur. (tare.

Quod ſatis decretum eſt, id nemini licet evi-

Quod factum eſt, infectum fieri non poteſt.

Quam quiſque nôrit artem, in hac ſe exerceat.

Qui ſe deprædicant arrogantiùs, malos habent vicinos.

Quæ meritò pateris, facilè ferenda ſunt.

Rebus maximè proſperis metuenda diverſa fortuna.

Res non poteſt conſiſtere, cùm quæſtum ſuperet ſumptus.

Res initio pusilla crescit in majus.
Res factu ardua, tamen assiduâ industriâ e-
vincitur.
Rei non bonæ consuetudo pessima est.
Res humanæ naturâ proclives sunt ad corrup-
Res mala est multa concupiscere. (telam.
Rex magnus quisque bene rexerit.
Solatium in miseriis amicus compatiens.
Secundæ res incautos dementant,& perdunt.
Senectutis est otium & quies.
Sæpe etiam sub pallio sordido sapientia est.
Sæpe de levissimis causis existit ira.
Sine pennis volare haud facile est.
Suppellex mulieris est clarus clamor.
Sæpe summa ingenia in occulto jacent.
Suum quisque studium maximè probat.
Sapientia est à viro sapiente discere.
Summâ curâ lingua regi debet.
Stulti sunt qui corrigi nolunt.
Superandà omnis fortuna ferendo est.
Si non potest quod vis, id velis quod possis.
Senex homo est molestus cœtui juvenum.
Sapientiâ non est res ulla dignior.
Sapiens in se omnem habet substantiam.
Secreta animi nunquam prodito.
Sapienti turpe est dicere, Non putavi.
Semper malis invisa fuit egregia virtus.
Senex multa, quæ non vult, videt.
Si dixeris quæ vis, quæ non vis audies.

Sæpe mali malefacta viri populus luit omnis.
Stultus perinde atque Luna immutatur.(petu.
Sæpe vincas patientiâ, quem non viceris im-
Solâ pecuniâ possunt expugnari alioqui invi-
Satius est initiis mederi quàm fini. (cta.
Solitariæ manûs invalida pugna est.
Sine convictore amico insuavis vita est.
Silendo nemo peccat, loquendo persæpe.
Spernimus in communi omnes præsentia.
Suæ quemque sortis pœnitet, alienam miratur.
Sine ope divina nihil valemus.
Semper similem ducit Deus ad similem.
Sæpenumero pessima pro bonis amplectimur.
Semper metuit nimium præsaga mens.
Satius est tacere, quàm tacenda proloqui.
Sæpe consilio dissimilis eventus.
Spectandus semper est finis & rei exitus.
Tempus nullum est infructuosè transeundum.
Talia dicentur tibi, qualia dixeris ipse.
Tum judicant homines, ubi jam pœnitet.
Tempus ad lucem ducit veritatem.
Temulentus dormiens non est excitandus.
Tarditas in rebus gerendis odiosa.
Tanti quisque habetur, quantum habet. (tem.
Talis quisq, fit cum qualibus agit familiarita-
Verecundia, bonum in adolescente signum.
Violentia odium parit, odium dissensiones.
Vis sine consilio nihil prodest.
Ubi quisq; thesaurum habet, ibi habet & cor.

Ut tua fuerit oratio, ità tibi respondebitur.
Voluntas sæpe laudanda est, ubi vires desunt.
Voluntas & labor procreant artes.
Varia & mutabilis semper fœmina.
Uxor quæ pudicitiam amisit, omnia simul perdidit.
Uxorum vitia post nuptias discimus.
Voluptate capiuntur homines ut hamo pisces.
Unicum confugium in egestate est ars.
Victum para undecunque, at non ex crimine.
Unicuique dedit vitium natura creato.
Ubi quis dolet, ibidem & manum habet.
Vita nostra similis bullæ in aqua.
Vini hilaritas minuit senectutis molestiam.

Sententiæ Sacræ festis diebus juventuti literariæ proponendæ.

ABsque Deo nihil possumus.
Affectum cordis exigit Deus.
Afflictis adesse solet Dominus.
A Deo pendent omnia.
Ad terrena non respiciendum.
Arbor ex fructibus cognoscitur.
Assiduè bene operandum.
Adversitates nostræ à Deo.
Avaritia infert Dei oblivionem.
Ad verbum Dei nihil addendum.
A solo Domino cuncta speranda.

Amiſſo verbo Dei omnia amittuntur.
Animæ ſalus à verbo Dei pendet.
Avari verbum Dei derident.
Audaces Dominus dejicit.
Ab Adamo peccatum in nos derivatum eſt.
A Deo omnia donantur, quibus egemus.
Ad vanitatem naturâ proclivis eſt homo.
Auxilium à Domino expectandum.
Avaritia cor excœcat & indurat.
Autor omnium operum Deus.
Benedictio Dei omnia fœcundat.
Bono omnia dantur credenti.
Bonorum noſtrorum diſpenſatores tantùm ſu- (mus.
Bonitas Dei rebus in omnibus elucet.
Bellandum non eſt, niſi neceſſitate urgente.
Bellum moventes primi ſæpe vincuntur.
Bello parta, bello pereunt regna.
Bona piis adveniunt Dei gratiâ.
Bona opera probant fidem.
Benedicto Domini credentes alit ac ſuſtentat.
Cognitio Dei vita æterna.
Conſilio Dei omnia fiunt.
Credenti omnia ſunt poſſibilia.
Conſilia Dei non mutantur.
Credentibus omnia bona communicantur.
Chriſtiani templum Dei ſunt.
Charitas ſymbolum credentium.
Charitas eſt plenitudo legis.
Conſilium nullum contra Dominum.

Carnales regnum Dei non vident.
Confidentia ſola habenda in Deum.
Chriſtum qui fide habet, omnia habet.
Chriſtus eſt omnium bonorum theſaurus.
Crux ſequitur Confeſſionem fidei.
Crucem ſequitur gloria.
Compatiendum omnibus.
Crux eſt probatio fidei.
Conſcientiâ certâ omnia facienda ſunt.
Cæcitas eſt pœna contemptûs verbi Dei.
Conſilio & induſtriâ omnia gerenda.
Calamitas omnis peccatorum pœna eſt.
Credentes Deo omnia committunt.
Credentes in Chriſtum habent vitam æter-(nam.
Concordiâ Eccleſia regenda eſt.
Chriſto data eſt omnis poteſtas.
Chriſtum audit, qui ex veritate eſt.
Chriſto obediunt omnes creaturæ.
Chriſti regnum in æternum durabit.
Cultus Dei ſine fide nullus.
Conſilium Dei immutabile.
Cura omnis Deo committenda.
Chriſtus unus à morte liberat.
Chriſtum ſequentibus nihil deeſſe poteſt.
Cum hoſtibus beneficè agendum.
Cupiditas habendi, radix omnium malorum.
Confidendum non eſt in homine.
Conſilia hominum à deo moderantur.
Contra mortem non eſt remedium.

Dei voluntas omnibus in rebus ſpectanda.
Deus opitulator in afflictionibus.
Deus curam noſtrî habet.
Damnandum temerè nihil eſt.
De verbo otioſo reddenda eſt ratio.
Deus emendat nos cruce.
Deus fons omnium bonorum.
Deus ſubitò ſuos adjuvat.
Deus ſolus ſcrutator cordium.
Deo nihil non poſſible.
Deus conditor rerum omnium.
Deus in tempore ſuccurrit.
Deus ſolus ſempiternus eſt.
Deus fide agnoſcitur. Deus ſpes fidelium.
Deo nihil eſt occultum.
Deo omnia patent. Deus regit omnia.
Doctrina quævis probanda.
Deus homini omnia ſubjecit.
Deus non reſpicit perſonas.
Deus videt & audit omnia.
Dei conſilia nobis abſcondita.
Deo potiùs obediendum, quàm hominibus.
Deus ſibi ſoli omnia reſervavit.
Dei mandatis nihil addendum.
Divitiæ obveniunt benedictione Dei.
Deus ſuos liberat ſuo tempore.
Dives & pauper à Deo facti.
Deus ubi non eſt, ibi nihil.
Deum humana aſtutia nihil celare poteſt.

Deo adverſante, omnes creaturæ adverſantur.
Deus homines non vult otioſos eſſe.
Divitiarum cupiditas à Deo abducit.
Deus paſcit ac ſervat nos ultra noſtram curam.
Deus eſt ſpiritus, & in ſpiritu adorandus.
Dei opera & conſilia inſcrutabilia.
Deus ſolus & gratis remittit peccata.
Deus operatur omnia bona opera in nobis.
Deus verbo ſuo monet, antequàm puniat.
Deus corrigit, ſed non abjicit ſuos.
Extollens ſe humiliabitur.
Exempla multorum ſunt imitanda.
Externa non inquinant hominem.
Eveniunt non quæ nos inſtituimus, ſed quæ Deus decrevit.
Externa curare, neglectis internis, cœcitas eſt.
Emendatio vitæ ſit Lege Dei.
Ebrietatis pœna, ſtultitia.
Fidelibus nihil deeſt.
Fideles mundus odit.
Furor depravat judicia.
Fides Dei donum eſt.
Fides ſola juſtificat.
Fides gratis data.
Fidem reſpicit Deus.
Fidei ſigna opera ſunt.
Fides facit filios Dei.
Fides adverſitate probatur.
Fidelium mors, vita.

Fideles

Fideles ſunt Deo Curæ.
Famis tempore ſatiantur fideles.
Fides bonorum operum fons.
Fides verbo Dei nititur.
Futurorum cura, nobis inutilis.
Fame fideles non pereunt.
Fides vera non poteſt eſſe otioſa.
Fides cujuſque ex fructibus cognoſcitur.
Gloria Deo tribuenda, non nobis.
Gemitus oppreſſorum exaudit Deus.
Garrulitas non eſt abſque peccato.
Garrulitas ſtultitiæ & mendacii argumentum.
Gratiâ nondum natis promittit Deus bona.
Humiles erigit Deus.
Homini non fidendum.
Homini cuncta ſerviunt.
Humilitatem vult Deus.
Hominis vita militia eſt.
Honor ſolius Dei eſt.
Humani conatus inutiles.
Humana ſolatia pereunt.
Homo calamitoſum animal.
Homo ad calamitatem naſcitur.
Homo omnia à Deo accipit.
Humilibus dat Deus dona ſua.
Homines ſapientiâ, non viribus ſuis reguntur.
Humiliat Deus omnia excelſa.
Hominis cor ex natura ſua malum.
Humana ratio Deum agnoſcit.

Homo ſibi ipſi calamitatum autor.
Hoſtem beneficio vincere, optima ultio.
Judicia Dei inſcrutabilia.
Inobedientia Dei diſplicet.
Judicare alios periculoſum.
Infidelitas omnia imputat.
Judicandum eſt poſt cauſam cognitam.
Impiorum conſilia non ſuccedunt.
Incredulitas radix omnium peccatorum.
Impii ſuo conſilio conſumuntur.
Impii dona Dei contemnunt.
Ignorantes legem Dei maledicti ſunt.
In timore Dei omnia aggrediendA.
Impiis voluptas eſt alienam famam lædere.
In ſolo nomine Jeſu ſalvamur.
In operibus bonis non eſt torpendum.
Impius quod maximè timet, accidit ei.
Impiis omnia cedunt in malum.
Labore comparandus victus.
Liberalibus benedicit Deus.
Laborandum eſt ut proximo proſimus.
Lætitia juſtorum nunquam perit.
Liberorum copia Dei donum optimum.
Longior vita diuturna calamitas.
Magiſtratui parendum.
Mortis certum tempus.
Morbi ob peccatum veniunt.
Majoribus honor exhibendus.
Miracula non temerè fiunt à Deo.

Mali puniendi ut non lædantur boni.
Misericordia Dei initium salutis nostræ.
Misericordia Dei omnibus necessaria.
Mors dura sequitur bonam vitam.
Monitis salutaribus non obtemperantes pereunt.
Mors in credentes nihil juris habet.
Malus magistratus populo malo datur.
Malum non alio malo, sed bono pellitur.
Malis Deus utitur organis.

Non temerè judicandum.
Nullum malum impunitum.
Nihil pejus ingratitudine.
Nemini maledicendum.
Nemo sine peccato est.
Nemo coram Deo innocens.
Nemo sibi soli natus est.
Nullâ re abutitur justus.
Non ferunt impii castigationem.
Nihil faciliùs, quàm calumniari.
Nullus Propheta acceptus in patria.
Numerus populi Dei paucissimus.
Nihil possumus ex nobis.
Nihil pestilentius malâ doctrinâ.
Non obliviscitur suorum Deus.
Nihil cæcius corde impii.
Nihil externi moratur Deus.
Non satis bene cœpisti, nisi perseveres.

Otium execratur Deus.
Omnes sumus peccatores.

Omnium hominum opera impura.
Operarius cibo ſuo dignus.
Optima pœnitentia, vita nova.
Oculorum concupiſcentia decipit.
Omnia noſtra in manu Dei poſita.
Omnia poſſibilia ſunt credenti.
Opus non reſpicit Deus, ſed animum.
Omnia propter hominem condita ſunt.
Omnia verbo Dei condita ſunt.
Omnia in melius interpretanda.
Opportunitas nuſquam non obſervanda.
Orandi torpor, malum præſagium.
Potentes Deus dejicit.
Pios fovet Dominus.
Peccatum cauſa mortis.
Peccata operit charitas.
Pœna impiorum æterna.
Parentibus obedire debemus.
Piorum memoria æterna.
Pauperes ulciſcitur Deus.
Peccata non delentur operibus.
Piis condiuntur dulcia amaris.
Piis omnia cedunt in bona.
Princeps bonus à Domino datur.
Peccata remittuntur ex gratia Dei.
Paſcit Deus ſuos certiſſimè.
Peccatum eſt quod abſque fide eſt.
Perſonarum acceptio non eſt apud Deum.
Pauperi merces non eſt deferenda.

Peccata

Peccata ſolus Deus remittit.
Providentiâ Dei orbis gubernatur.
Propitius Deus, optima hæreditas.
Puer alimentum in mundum ſecum affert.
Qui plus ambit, minus conſequitur.
Qui magna moliuntur, nihil efficiunt.
Reſpublica propter pios floret.
Reddetur unicuique juxta facta ſua.
Reprobos recta monita reddunt deteriores.
Rebus utendum, ſed non fidendum.
Reprehenſio fit ſine calumnia.
Senectus veneranda.
Superbos perdit Deus.
Societas mala vitanda.
Succeſſus à Deo eſt.
Superbia animarum perditrix.
Scandalum non præſtandum pueris.
Sapientia, non arma, defendit.
Seditioſis nunquam feliciter ceſſit.
Sine fide in Chriſtum nemo ſalvatur.
Sine verbo Dei nemo eſt ſapiens.
Sapientes ferunt caſtigationem.
Satan nocere nequit, non permittente Deo.
Sapientum conſilia Deus irrita facit.
Sapientia humana, ſtultitia in rebus Dei.
Tardè eſt iraſcendum.
Tranquillitas in hac vita non ſperanda.
Timentes Dominum bene vivent.
Voluntas Dei bona.

Verbo Dei alimur. Voluntas Domini ſtabilis.
Vindictam prohibet Deus.
Veritas ſemper perſecutores habebit.
Uxor bona datur à Domino.
Vocatio cuique ſua curanda.
Veritatis contemptus, graviſſimum peccatum.
Vincere cupiditatem maxima fortitudo.

F I N I S.



Communiora atque quotidiana morum puerilium præcepta.

SUrgens manè, primum diei initium auſpicaberis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.
Et Dominicâ oratione commendabis te Chriſto. Gratias ages, quòd eam noctem voluit proſperam tibi.
Deinde precaberis, ut diem itidem illum totum tibi fortunet bene, nè impingas in peccatum.
Mox veniens in conſpectum, felicem diem precaberis parentibus.
Indè capillitum comes, manu vultum lavabis,
ut

ut quamprimùm recipias te ad ludum.

Ante ingressum, Spiritum suum ut tibi largiatur Christus, orabis; quia citra illius opem frustrà est quod tentatur.

Cùm veneris in frontisterium, libenter ausculta, & quod agis, toto pectore agito.

Responde verecundè. Parva non mordicùs confuta, sed verecundè.

Ante omnia cave, nè merito vapules.

Nèquid dicto factove vel præceptorem offendas, vel sodales tuos.

Disputantem contra te magis doce, quàm vince.

Dimissus à ludo domum propera, nec in platea moram feceris.

Domi si quid est obsequii præstandum parentibus, diligenter obi.

Quod si vacat tecum repetere, qúod prælectum est in schola repete. Nihil enim in vita pretiosius tempore.

Cogita, quod irrecuperabile est & perit quod transigitur. Ubi hora ingruerit prandii, mensam adornato in tempore.

Sed ante apparatum pocula diligenter mundato.

Mensæ primùm supponitur mappa, indè circulus æreus, proximè salinum, post hæc orbes, ad postremum panis.

Eodem autem modo quo apparatur, ità & removetur, mensa.

Orbes colligentur primùm, posthac salsamenta & sal.

Indè caſeus, vel quicquid aliud eſt ſecundarum menſarum. (pa.
Ad ultimum unà cum pane removetur & map-
Erectis & compoſitis pedibus ſta, ſollicitè animadvertens nè deſit quid. Et cùm infundendum, ſive quid porrigendum, apponendum aut tollendum eſt, civiliter id feceris.
Amandatus aliquò, reditum matura.
Ante & poſt epulas Deo benedicas.
Aſtans non turbabis, vel inturbabis aliorum ſermonem, ſed interrogatus breviter reſpondeto.
Cantharos & vaſa nè per oblivionem confundas, ut alterum fundas pro altero, ſi varia vina.
Salis nè obliviſcitor.
Sciſſum vel confractum menſæ nè apponito.
Sub noctu inter cœnam advigilato attentè pro emungendis lucernis, & ne quid fœdi pœdoris in nares redoleat convivantium.
Emungens candelam, nè extinguito.
Sed ne aſſueſcas etiam, quicquid de menſa remotum eſt, vel reconditum domi habent, abligurire.
Actis gratiis, ſublatis omnibus, ſi quid vacat luſu quopiam honeſto animum laxa cum ſodalibus, donec hora revocat in ludum à luſu.
Si autem contingat, ut ipſe quoque menſæ accumbas, hæc obſervabis.

Im-

Imprimis, ungues prœſciſſos habeto.
Manus lavato. Erectus accumbito.
Hoſpiti collocanti acquieveris.
Ebrietatem ſuge. Sobrius eſto.
Sic præbebis hilarem te, ut ſemper memineris quid deceat ætatem tuam.
Poſtremus omnium admoveto manum patinæ.
Siquid datur lautius, recuſato modeſté.
Si inſtabitur, accipe & gratias age.
Mox decerptâ portiunculâ, quod reliquum eſt illi redito, aut alicui proximè accumbenti.
Alterius tamen uxori, marito aſſidente, nihil reddideris. Similiter principi aut magnati nihil reddideris.
Parenti, amico, cognatis, licet frangere quæ optima videntur..
Siquid lautius miniſtratur, ut hepar piſcium, & alia quædam, parciùs guſtaveris, reliquum diſtribuas.
Si quis præbibit tibi,hilariter illi bene precare; ſed ipſe bibito modicè.Si non ſitis,tamen admoveto cyathum labiis. Arride loquentibus.
Ipſe nè quid loquare, niſi rogatus.
Si quid obſceni dicetur, nè arride, ſed compone vultum quaſi non intelligas.
Nè cui in menſa obtrectato. Nè cui temet anteponito.Nè tua jactato.Nèaliena deſpicito.
Eſto comis erga tenuis fortunæ ſodales.
Deferto neminem. Ne ſis linguâ futili.

Si videris convivium esse prolixius, precatus veniam, ac salutatis convivis, subducito te à mensa.
Panem pectore nè proscideris.
Digitulos proscindens cultro, ne apposueris,
Quæ ante, & juxta reposita sunt edito.
Decerpturus ex catino quippiam, summo cultro comprehendito.
Nè ut sus, effundas te supra cibum.
Nè confundas vel turbaveris digitis, quæ posita sunt in catino.
Ova manducaturus, panem conscindito frustatim priùs.
Verùm nè quid præterfluat, curato.
Maturè edas ovum.
Testas non confractas in catinum rejicito.
Inter edendum ovum, non potabis.
Comesturus, thoracem nè commacules.
Piper quoque edens, digito nè prælinge.
Suprema labia aut nasum manicâ nè emungas inter epulandum Nasum non abstergas nisi sudariolo, idque civiliter atque modestè.
Mucum digito non exculpito.
Salino digitos nè indas, neq; salsamentis & piperatis omnibus. Buccellas nè nimis densas sumito, vel amplas, sed singulas conscindito.
Ex ore nihil extraxeris in orbem:
Caput inter epulas nè scalpito.
Omnis cachinnus effusus in convivio turpis est.
Potaturus,

Potaturus, duobus digitis labra ſuprema abſtergito.

Non appareat ſupernatans in poculo tuo ſaginamen ut pinguedo.

Sed nec cibum habens in ore, & nec dum voratum potabis. Simul & mandere, & loqui ruſticum eſt.

Screare ſimiliter, aut oſcitare, aut expuere crebriùs, ſimiliter incivile habetur.

Agreſte & ethnicum habetur, in ſupremum cubitum recumbere.

Panem tinctum vino edere ex poculo in cœtu hominum, ridiculum eſt.

Non recumbes in dorſum more ruſticorum.

Cochleari quantum ſatis eſt, haurito & ſorbito.

Inter ſorbendum nihil diſtilles, neque bis uno hauſtu ſorpſeris.

Donec manderis & glutiveris, nè ſorbeas iterum.

Canum eſt immenſos bolos vorare, & oſſa rodere.

In oſſibus ſi quid pulpamenti hæreat, modeſtè cultro proſcindito.

Alii verò convivæ quid præcerpant, vel appoſitum habeant, nè temerè circumſpectaveris.

Quod ſemel dentibus demorſum aut roſum eſt, paropſidi nè inſeras.

Turpe eſt oſſium & eduliorum quiſquilias ſub menſam dejicere.

Indecens

Indecens quoque, unguibus, linguâ, aut cultro repurgare dentes, ſed agendum id eſt extra convivium.

Cibo eſto temperatus ac feſtivus.

Prande parcius. Cœna liberaliùs.

A cœna ſuavibus fabulis temet oblecta.

Cibi vel potûs non quantum libidini, ſed quantum naturæ ſatis eſt, ſume.

Pranſus hilariter quædam facito.

Sub cœnam pauliſper ambula.

Cœnaturus idem facito.

Jejunus ſtudebis ac ſcribes.



FINIS.

William Lambo his
Booke amen

cul-
eſt

ſed

William Lamb his Boo

William Lamb his Book